

Wie was Carlo Loontiens ?

Carlo Loontiens is een van de grote namen uit de Oostendse geschiedenis. Van 1919 tot 1944 was Loontiens stadsbibliothecaris, in 1922 werd hij benoemd tot conservator en in 1925 werd Loontiens ook nog archivaris.

De Stadsbibliotheek was toen gelegen op het Wapenplein aan de hoek van de Louisastraat. Ook het oud stedelijk archief was daar ondergebracht. Bij gebrek aan een afzonderlijk gebouw stonden in die dagen de kunstwerken van het Museum voor Schone Kunsten allemaal tentoon gesteld in de verschillende lokalen en wandelgangen van het stadhuis.

Carlo Loontiens, geboren op 19/09/1892 in Oostende, viel lichamelijk dan, op door zijn zeer kleine gestalte. Precies die lichamelijke gedrongenheid leverde Loontiens een echt complex op. Karel Jonckheere, zelf altijd een actieve turner geweest bij de Oostendse turnclub De Noordzee, geraakte tijdens zijn sportieve bezigheden met Loontiens bevriend. Van Jonckheere weten we dat het eigenlijk Carlo's moeder was die er steeds had op aangedrongen dat haar zoon veel aan turnen deed, in de hoop allicht dat hij op die manier nog wat zou groeien.

Gefascineerd door geschiedenis

De grote liefde van Carlo Loontiens was de geschiedenis van zijn geboortestad. Al als kleine jongen legde Carlo fichebakken aan met allerlei notities en opmerkingen inzake de Oostendse geschiedenis. Loontiens had vooral aandacht voor de historie van de lokale straatnamen en gebouwen. Die interesse voor Oostende vertaalde zich al gauw in enkele erg waardevolle werken. Doorgaans in het Frans geschreven, want zoals de meeste van zijn leeftijdsgenoten, had Loontiens zijn middelbare studies volledig in het Frans gekregen.

Ondanks zijn geschiedkun-

dige interesses had Loontiens' allereerste werkje niets met Oostende te maken : «Le symbolisme et les sociétés secrètes» (1920). Maar vanaf dan kwam de liefde van deze gedreven historicus naar boven. Zoveel blijkt in ieder geval uit zijn volgende werk : «Toponomie de la ville et de l'arrondissement d'Ostende» (3 delen, 1931). In 1935 verscheen Loontiens' meest befaamde werk : «Guide du Touriste : les monuments et les édifices remarquables d'Ostende». Het was in feite een samenbundeling van een reeks heemkundige bijdragen die in «L'Echo d'Ostende» waren verschenen. «Le guide de la touriste» verscheen op amper honderd exemplaren en daardoor is het werk bijzonder zeldzaam geworden. In 1939 verscheen dan nog «Les derniers moulins-à-vent».

Redder van het Fort

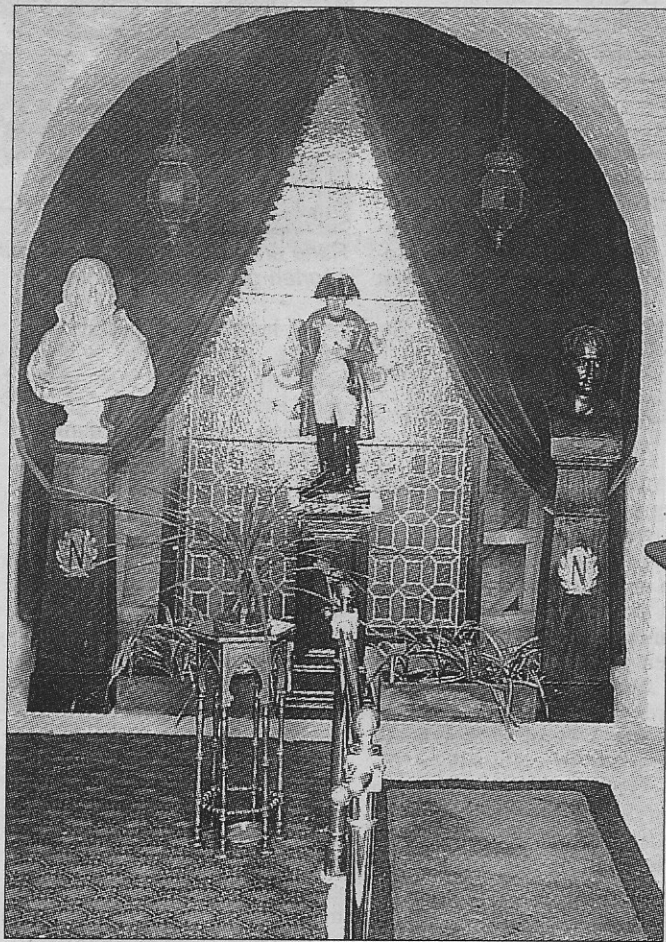
Toch had Carlo Loontiens ook een paar Nederlandstalige werken uitgegeven, ondermeer : «In 't oud Oostende ten tijde van notaris De Callais. Historisch-folkloristische verhaal» (1927), «Tone de Stierman ; toneelspel in samenwerking met Karel Jonckheere» (1929) en «Duin- en strandverdediging ; van Kadzand tot Wissant» (1940). Loontiens heeft ook altijd van voordrachten gehouden. Zo heeft

Een pentekening van Carlo Loontiens van de hand van Wills.

hij zelf ettelijke exposés gehouden over esoterisme, spiritisme en magnetisme.

Maar naast dit alles is Carlo Loontiens vooral bekend ge-

De ingang van het Fort Napoleon (circa 1935).

bleven voor zijn reddingsdaad van het Fort Napoleon dat in het begin van de jaren '30 bijna volledig onder het zand verdwenen was. De bibliothecaris wist het stadsbestuur voor zich te winnen om er een museum voor lokale geschiedenis in te richten. Bovendien bezat de Stad toen nog enkele belangrijke museumstukken die dateerden uit de Napoleontische periode. Loontiens, die steeds vrijgezel was gebleven en geen verkwister was, stak zelf een heel deel van zijn eigen geld in de heroprichting van het historisch fort. Bepaalde documenten en gravures, die interessant waren voor het Oostendse fort, waarvoor de stad toen geen geld had, kocht Loontiens met eigen middelen aan. Aldus kon het museum voor de Oostenaars en geïnteresseerde toeristen opengesteld worden.

Jammergenoeg viel de ligging van het historische complex nogal tegen. Het gemeenschappelijk bestuur was maar aan de magere kant, verder was er in die tijd ook nog maar weinig autoverkeer met als gevolg dat het fort niet erg lang werd opengesteld. Fort

Napoleon sloot zijn deuren in mei 1940. Veel te vroeg om aan de Oostendenaars de kans te geven, eens met het museum kennis te maken.

Het grote drama

Toen in mei 1940 de oorlog uitbrak, begon het grote drama voor Carlo Loontiens. De stadsbibliotheek brandde volledig af, alsook het stadhuis met alle grote kunstwerken die er in waren geëxposeerd. Ondermeer enkele interessante James Ensors, een deel van de waardevolle inboedel van het Fort Napoleon. Bovendien zou tijdens de oorlog ook veel uit het Fort Napoleon door Franse soldaten meegenomen zijn. En toen de resterende stukken uit het Fort in de kelders van het Gerechtshof werden ondergebracht, zouden er daar ook veel stukken verdwijnen. Dit bleek althans na de oorlog. Bovendien was alles moeilijk te controleren want de inventarissen waren eveneens in de branden gebleven.